

Szeptemberi státuszjelentés az amerikai elnökválasztásról

2016. szeptember 30.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

I. Vezetői összefoglaló

2016. szeptember 26-án helyi idő szerint 21 órakor New Yorkban, a Long Island-i Hofstra University közönsége és televíziónézők milliói előtt került sor a **2016-os amerikai elnökválasztási kampány elnökjelöltjeinek első nyilvános vitájára**. A november 8-i választást megelőzően még további két ilyen alkalom lesz: október 9-én és október 19-én, míg az alelnökjelöltek október 4-én állnak majd ki egymás ellen.

A közvélemény-kutatások szerint a Demokrata Párt jelöltje, Hillary Clinton a két párt júliusi jelölógyűlése óta változó mértékben, de fölényel áll riválisa, a republikánus Donald Trump előtt. Különösen igaz ez azokra a kutatásokra, amelyek az egyes felmérések eredményeit összesítik és azokat gazdasági mutatók alapján súlyozzák. A nyár folyamán a privat levezetési botránya kapcsán hivatalosan lezárult FBI-nyomozásnak, a Clinton Foundation körül időről időre felmerülő ügyeknek, valamint szeptemberre megromlott egészségi állapotának is köszönhetően Clinton előnye gyakorlatilag szertefoszlott. A két jelölt szinte teljesen kiegyenlítve vágott az első nyilvános vitába, amelyet minden eddiginél komolyabb tétje miatt a szokásosnál is intenzívebb várakozás előzött meg. A kiemelt érdeklődést utóbb igazolták a televízió csatornák nézettségi adatai is, amelyek alapján rekordszámú, összesen 84 millió néző¹ volt kíváncsi az eseményre.²

A rutinosabbnak számító **Clinton alapos felkészültségről tett tanúbizonyságot**, míg Donald Trumptól sokan csak annyit vártak, hogy a korábbiakhoz képest mérsékeltebben viselkedjen. **A vita első 20-30 perce a Republikánus Párt jelöltjének nagy pillanatait hozta:** hatékonyan lépett fel a munkahelyek megőrzésének szükségessége mellett, korholta a Bill Clinton elnöksége alatt elfogadott NAFTA-t, amelyet a legrosszabb szabadkereskedelmi egyezménynek nevezett. Jelentős adócsökkentést ígérve többször hivatkozott Ronald Reaganre, a legmeghatározóbb üzenete azonban az volt, amellyel a politikai életben elvesztegetett 30 évvel és hosszú ideig tartó tétlenséggel vádolta Hillary Clintont, amely gondolathoz aztán rendszeresen visszatért.

A vita második felében már a Demokrata Párt jelöltjénél volt az előny, felkészültsége és elnökhöz méltó magatartása ellenére azonban sokan látták gépiesnek és emberi arcát nehezen kimutatónak.

A vitát követő **reprezentatív közvélemény-kutatások túlnyomó többsége szerint Hillary Clinton az első nyilvános vita győztese, ám az online felületeket és a különböző hírportálok által indított szavazásokat Donald Trump uralta.**

1 <http://www.latimes.com/entertainment/envelope/cotown/la-et-ct-debate-ratings-20160927-snap-story.html>

2 Ehhez viszonyítva összesen 135 millióan szavaznak az elnökválasztás során.

II. Hillary Clinton (D)

Hillary Clinton négyéves miniszteri megbízatása idején, 2009 és 2013 között olyan privát e-mail fiókot használt hivatali ügyeinek intézésére, amely egy, a magánlakásukba telepített szerveren keresztül működött, és nem gondoskodott a levelezés archiválásáról. A politikus ezzel eltért azokról a protokolloktól, amelyeket a hackertámadások kivédése érdekében alakítottak ki.

Az esete pusztán **jogi megítélés alapján szürke zónába esik**.³ A szövetségi törvények Clinton minisztersége idején ugyan előírták a hivatali ügyek intézése során használt privát elektronikus levelezések archiválását, az előírás megsértését azonban nem szabályozták egyértelműen és nem kötöttek ahhoz szankciókat. A vonatkozó szabályok szigorítására csak azután került sor, hogy Clinton elhagyta hivatalát.

Az ügy 2015 márciusában robbant ki, egy hónappal azelőtt, hogy Clinton hivatalosan is bejelentette indulását a 2016-os elnökválasztáson. Szervezetben belüli legnagyobb riválisa, Bernie Sanders a Demokrata Párt jelöltjeinek első vitáján elegánsan söpörte le a napirendről a botrányt azzal, hogy az emberek unják már és sokkal fontosabb kérdések érdeklik őket. Nem volt ennyire kíméletes a Republikánus Párt jelöltje, Donald Trump, aki az ügy miatt börtönben kívánta volna látni riválisát.⁴

2016 júliusában Clinton önként vett részt azon a kihallgatáson, ahol az FBI nyomozói három és fél órán keresztül faggatták az esetről. Három nappal később az FBI bejelentette, hogy a 11 hónapos nyomozás eredményeképpen nem tesz vádemelési javaslatot. Az ügynökséget vezető James Comey elmondta, hogy Clinton magatartása rendkívül gondatlan volt ugyan, de az nem indokol büntetőeljárást. A legfőbb államügyész, Loretta Lynch elfogadta Comey javaslatát.⁵

Habár jogi felelősségre vonással nem kellett szembenéznie Clintonnak, a történetek mégis nyomot hagytak a választási kampányban. Az Associated Press és a GFK közös közvélemény-kutatása szerint⁶ az **amerikaiak több mint fele gondolja úgy, hogy a Demokrata Párt elnökjelöltje megszegte a szabályokat azzal, hogy privát szerveren keresztül folytatta levelezését, és tízből négyen azt feltételezik, hogy ezt szándékosan tette**.⁷

A felmérések szerint a **szavazók egyre növekvő számban gondolják úgy, hogy Clinton nem őszinte**, amely sokkal intenzívebb hatással is megjelenhetett volna a közhangulatban, ha riválisa, Donald Trump személyiségjegyei nem kapnak folyamatosan olyan rossz értékelést. Az amerikaiak 56%-a szerint Clinton jogsértést követett el, 39%-uk szerint szándékosan, 17%-uk szerint pedig hanyagságból. 36% véli úgy, hogy Clinton ugyan rossz döntést hozott, ezzel azonban illegalitás nem történt, és csak a lakosság 6%-a nem talál semmilyen kivetnivalót az esetben. 2015 októberében még csak a válaszadók egyharmada látta az e-mail botrányt jelentős problémának, míg ez az arány 2016 júliusára 50%-ra emelkedett.⁸

Az ügy megítélésében éles határvonal mutatkozik a demokrata és republikánus szavazók között: a republikánusok 71%-a szerint ugyanis Clinton szándékosan szegte meg a szabályokat; míg a demokraták 61%-a szerint Clinton ugyan rosszul ítélte meg a helyzetet, de ezzel nem követett el jogsértést.

3 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/05/what-is-the-hillary-clinton-email-scandal-and-how-will-it-affect/>

4 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/05/what-is-the-hillary-clinton-email-scandal-and-how-will-it-affect/>

5 <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/05/what-is-the-hillary-clinton-email-scandal-and-how-will-it-affect/>

6 <http://ap-gfkipoll.com/uncategorized/our-latest-poll-findings-47>

7 <http://fortune.com/2016/07/15/hillary-clinton-email-scandal-poll/>

8 <http://fortune.com/2016/07/15/hillary-clinton-email-scandal-poll/>

A közvélemény-kutatások azt sugallják, hogy Clinton becsületessége a kampány egyik növekvő érdeklődésre számot tartó, központi kérdése. Az amerikaiak 55%-a nem jellemezné Clintont őszintének, amely érték egyenletes emelkedést jelent az ez év áprilisi 50%-hoz, és a tavaly októberi 44%-hoz képest. A lakosság többsége egyetért abban, hogy Donald Trump őszinte, de legalábbis őszintébb demokrata riválisánál.

Habár az e-mail-botrányt egyre növekvő érdeklődés övezte, a lakosság csupán 32%-a nyilatkozott úgy, hogy élénk figyelemmel követi a történéseket. Ugyanez az arány 2015 októberében még csak 21% volt.⁹

A kampány során egyre gyakrabban merülnek fel a **Clinton Foundation** körüli kérdések. A demokrata elnökjelölt sajtótájékoztatók keretében beszélt lánya, Chelsea Clinton valamint férje közreműködéséről az alapítvány munkájában, amely szerinte jelenleg még nem összeférhetetlen, és a pozíciók betöltésének átértékeléséről majd csak az elnökválasztást követően érdemes beszélni.¹⁰

III. Donald Trump (R)

1972, azaz Richard Nixon elnöksége óta bevett szokás az Amerikai Egyesült Államokban, hogy az elnökjelöltek még a választás napja előtt közzéteszik adóbevallásaikat.¹¹ A legtöbb jelölt a bevallási időszakban, tehát április környékén hozza nyilvánosságra jövedelmi adatait, hónapokkal a jelölő konvenció és a novemberi választások előtt.

Donald Trump folyamatban lévő adóhatósági ellenőrzésre való hivatkozással nem tette még közzé adóbevallását, és nem is szándékozik azt megtenni mindaddig, amíg az eljárás le nem zárul. Július végén kampánystábja egyértelművé tette, hogy a választások előtt nem lesz elérhető bevallása, de maga a republikánus jelölt ígéretet tett arra, hogy megválasztása esetén, az audit befejeződésével nyilvánosságra hozza majd azt.¹²

Májusban az ABC News hírcsatornának adott interjújában Trump azzal zárta rövidre a kérdést, hogy adóbevallásához senkinek semmi köze, majd hozzátette, törekszik a lehető legkevesebb adót fizetni.¹³ Kijelentése nyomán élénk találgatások indultak az elnökjelölt motivációját illetően.

A Fortune magazin megbízásából a Morning Consult által készített felmérés arra volt kíváncsi, hogy a választókat mennyire érdekli a Republikánus Párt elnökjelöltjének adóbevallása körül kialakult helyzet.¹⁴ Az 1931 regisztrált választó körében elvégzett kutatás szerint a válaszadók 45%-ának rontja Donald Trumpról alkotott megítélését az ügy, emiatt 37%-uk kevésbé tartja elképzelhetőnek azt, hogy rá szavaz majd novemberben.

9 <http://fortune.com/2016/07/15/hillary-clinton-email-scandal-poll/>

10 <http://www.nytimes.com/reuters/2016/09/06/us/06reuters-usa-election-clinton.html>

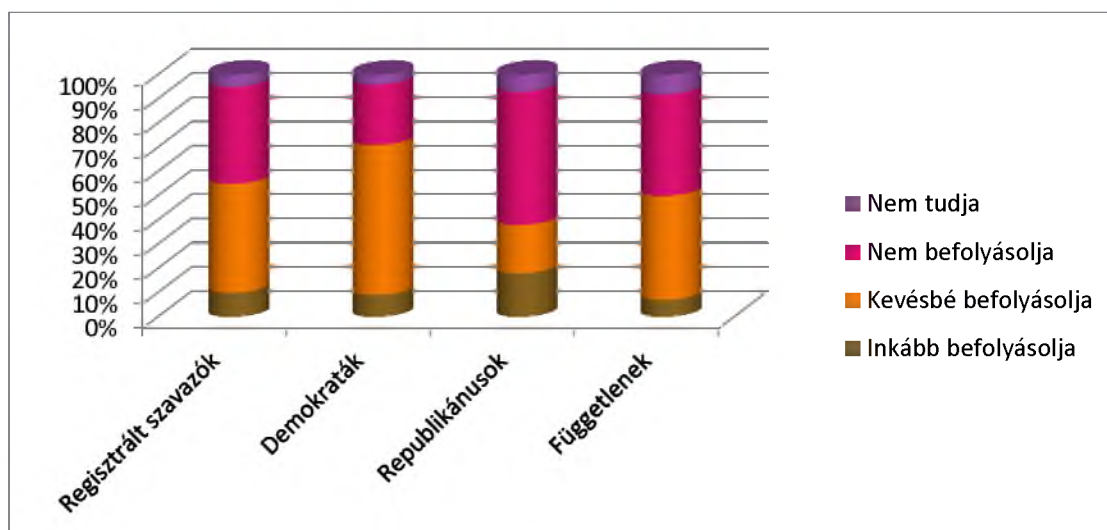
11 Ezt napjainkig csak egy igazán versenyképesnek számító jelölt tagadta meg, Ross Perot, aki 19 %-os támogatottságra tett szert független jelöltként 1992-ben.

12 <http://fortune.com/2016/08/05/5-things-you-need-to-know-about-donald-trumps-tax-returns/>

13 <http://abcnews.go.com/Politics/donald-trump-refuses-reveal-tax-rate-business/story?id=39086788>

14 <http://fortune.com/2016/08/05/trump-tax-return-voters/>

1. ábra – Mennyiben befolyásolja a megkérdezetteket az, hogy Donald Trump nem tette közzé adóbevallását

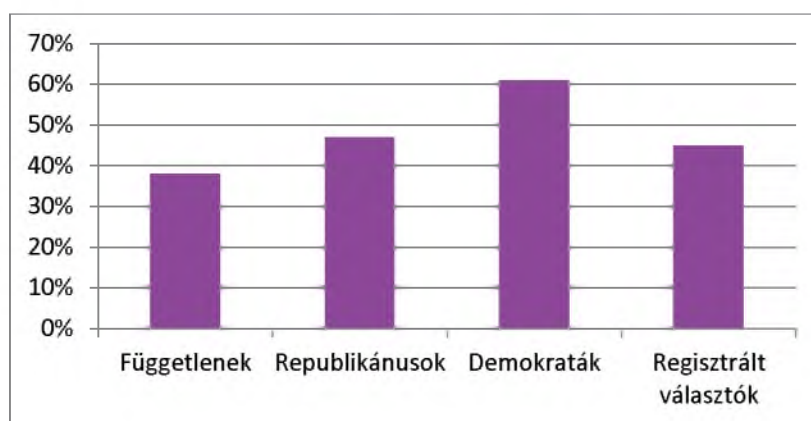

(Forrás: Fortune)

Sokakat érdekel, hogy a jelölt mit titkolhat adóbevallásában és milyen hatása lehet annak az elnökválasztás eredményére.

Donald Trump állítja, hogy milliókkal jótékonykodik, de a The Washington Post bizonyítékot talált arra, hogy a jelölt 2008 óta kevesebb, mint 10 ezer dollárt adományozott saját jövedelméből.¹⁵ A közvélemény-kutatás szerint mindez komoly hatással bír Trump megítélésére. Az emberek többsége – még a republikánusok 45 és a függetlenek 41%-a is – úgy véli, ha kiderül, hogy Trump kevesebbet adományozott, mint ahogyan azt hangoztatta, kisebb eséllyel szavaznak majd rá. Ha pedig az adóbevallás alapján az derülne ki, hogy az amerikai átlagnál kevesebb adót fizetett, a válaszadók 41%-a kisebb eséllyel választaná őt.

2. ábra – Azok aránya, akik kisebb valószínűséggel szavaznának Donald Trumpra, ha kiderülne, kevesebbet fordított jótékony célokra, mint állítja

(Forrás: Fortune)

15 <https://www.washingtonpost.com/news/powerpost/paloma/daily-202/2016/08/05/daily-202-lessons-from-my-search-for-donald-trump-s-personal-giving-to-charity/57a3eb5fcd249a7e29d0cf7a/>

IV. Az első nyilvános televíziós vita

Szeptember 26-án, helyi idő szerint 21 órakor New Yorkban a Long Island-i Hofstra University pódiuma adott otthont a két elnökjelölt első élő televíziós vitájának, amelyet még további kettő követ novemberig.

A két párt nyári jelöltállító konvencióját követően Clinton dominanciája egyértelműnek tűnt, előnye az utóbbi hetekre azonban elolvadt. A helyzet különösen az úgynevezett „csatatérállamokban” kiélezett – Pennsylvániában és Coloradóban is csupán 1-1% a két jelölt közötti különbség –, de a CNN hat legjelentősebb országos kutatás eredményét summázó „Poll of Polls” összesítése szerint is csak 44% - 42% arányban vezet Hillary Clinton Donald Trump előtt.¹⁶ A jelöltek így **fej-fej mellett vágtak neki az első**, sokak által sorsdöntőnek titulált nyilvános vitának.

Az értékelések többsége szerint a Demokrata Párt jelöltje uralta az estét, aki felkészültebbnek mutatkozott és egyenletesen jó teljesítményt nyújtott. Trump a vita elején ugyan még könnyen kerekedett felül néhány szócsatában, különösen, ami a gazdasági és munkaerő-piaci kérdéseket illette – tehát mindazokat a tárgyköröket, amelyekben egy „outsider” elnökjelölt könnyen talál közös hangot az átlagemberrel –, a vita összességében azonban ismét azt bizonyította, hogy a Republikánus Párt jelöltje sokszor tesz pontatlan vagy egyenesen valótlan kijelentéseket.¹⁷

1. AZ ELSŐ NYILVÁNOS VITÁN ELHANGZOTT ÍGÉRETEK¹⁸

Clinton gazdaságpolitikai javaslata 10 millió új munkahelyet ígér, míg szerinte Trump elnöksége 3,5 millió pozíciót szüntetne meg országszerte. A demokrata jelölt állításait Mark Zandi, a Moody's Analytics munkatársának nyáron közzétett jelentésére alapozta. Csakhogy a számok ilyen formában történő kiragadása félrevezető: Zandi jelentésében ugyanis rámutatott arra, hogy a **gazdaság akkor is 7,2 millió új munkahellyel bővülne, ha Clinton elnökként semmit sem tenne ezért, így elmondható, hogy programja csak nagyjából 3 millió új pozíciót eredményezne a munkaerőpiacon**. Ami pedig a Donald Trump programja szerint megszűnő munkahelyek számát illeti, az Clintonéval azonos időkereten belül vizsgálva **nem 3,5 millió, hanem mindössze 400 ezer**.

Az Oxford Economics hónap elején kiadott kutatása szerint Clinton programjának maradéktalan megvalósulása esetén 2021-re 200 ezer új munkahellyel bővülne a gazdaság, míg Donald Trump elnöksége alatt 4 millió pozíció szűnne meg.

A Republikánus Párt jelöltje a vita során elmondta, az **Amerikai Egyesült Államokban munkahelyek sokasága szűnt meg a hátrányos kereskedelmi egyezményeknek köszönhetően**, amelyre példaként Ohiót és Michigant hozta föl. Az elmúlt két évben azonban mindkét említett államban növekedett a foglalkoztatottság. Ohio 2009 végén került mélypontra, amikor 5 millióra zsugorodott a munkahelyek száma, azóta azonban lassan, de egyenletesen növekszik a foglalkoztatás. Jelenleg – augusztus végi adatok alapján – 5,5 millióan dolgoznak az államban, ide nem számolva a mezőgazdasági dolgozókat. Michiganban 2009 közepén volt a legrosszabb a helyzet, amikor 3,8 millióra

16 <http://edition.cnn.com/2016/09/26/politics/presidential-debate-hillary-clinton-donald-trump/index.html>

17 <http://edition.cnn.com/2016/09/26/politics/presidential-debate-hillary-clinton-donald-trump/index.html>

18 <http://edition.cnn.com/2016/09/26/politics/fact-check-presidential-debate/index.html>

csökkent az állások száma, de a munkaerőpiac jelenleg már 4,3 millió dolgozót számlál az államban – szintén augusztus végi adatok alapján.

Trump a Mexikót, az Amerikai Egyesült Államokat és Kanadát összekötő szabadkereskedelmi egyezményt okolja a feldolgozóipari visszaszorulásáért, szerinte ugyanis a cégek inkább a szomszédos országba költöztetik feldolgozó egységeiket. Állítása heves vitát váltott ki. Robert Scott, az Economic Policy Institute közgazdásza szerint az Egyesült Államokban 1997 és 2013 között nagyságrendileg 800 ezer munkahely szűnt meg Mexikó javára, és Scott emiatt elsősorban a NAFTA-t okolta. Habár közgazdászok még napjainkban is hivatkozzák Scott adatait, mert azok amerikai kereskedelmi deficitből indulnak ki, azonban nem jelentik a munkahelyek számbavételét. Az amerikai gazdaságban valóban eltolódott a hangsúly a feldolgozóiparról, ezzel párhuzamosan pedig ugyanez a szektor feltűnően bővült Mexikóban, ám az összefüggés nem feltétlenül közvetlen. Az Egyesült Államokban kialakult helyzethez ugyanis olyan tényezők is hozzájárulhattak, mint a technológiai fejlődés vagy az olcsó tengerentúli munkaerő.

A vita során **szóba került az államadósság** kérdése is, amelyet Clinton szerint riválisa alkudozásokkal kívánna csökkenteni, ezt azonban Trump azonnal visszautasította. Igaz, ami igaz, Trumptól májusban elhangzott államadósságot csökkentő tervként a hitelezők meggyőzése arról, hogy az ország kevesebbet fizessen vissza, mint amennyivel valójában tartozik. A republikánus jelölt néhány héttel később, amikor a CNN riportere, Chris Cuomo erről kérdezte már azt nyilatkozta, hogy szavait kiforgatják. A CNN „*New Day*” című műsorában ugyanakkor azt is elmondta, olyan adós nem eshet késedelembé, aki maga nyomtatja a pénzt.

Clinton a Republikánus Párt jelöltjét okolta az ingatlanpiac összeomlásáért, és egy 2006-os nyilatkozatot idézett tőle, amelyben Trump abbeli reményeinek adott hangot, hogy a bekövetkező válság során olcsón vásárolhat majd ingatlanokat. A Demokrata Párt jelöltje állításának alátámasztására a jogilag problémás Trump University 2006-ban kiadott hangoskönyvét idézte, amely egy Jon Ward által készített interjút tartalmaz Donald Trumppal.

Donald Trump az este folyamán **egymás mellé állította saját és riválisa adóreform-elképzelését, kiemelve, hogy riválisa a történelem legnagyobb adóemelésére, míg ő Ronald Reagan óta nem látott adócsökkentésre készül**. Clinton terveinek megvalósulásával szerinte a legvagyonosabb réteg adóterhei a bevételeik legalább 30%-ára emelkednek majd és további 4%-ot rónak majd ki azokra, akiknek a kiigazított bruttó jövedelme meghaladja az 5 millió dollárt. E mellett szerinte a demokrata jelölt 28%-ban korlátozza majd az érvényesíthető adókedvezmények mértékét és emeli majd a magas jövedelemmel rendelkező befektetőket terhelő tőkejövedelem adót is.

A tényeket vizsgálva mindenki egyetért azzal, hogy a társadalom legfelsőbb 1%-ára nehezedő terhek emelkednek majd, Clinton terve azonban közel sem a legjelentősebb adóemelés. A Tax Policy Center szenior munkatársa, Robertson Williams rámutat arra, hogy korábbi elnökök ennél jóval magasabb mértékű emeléseket vezettek be: a II. világháború, a koreai háború vagy az 1968-as adótörvény is súlyosabb terheket rótt a lakosságra. Trump elképzelése ezzel szemben - a Tax Foundation és a kétpárti Committee for a Responsible Federal Budget elemzése szerint - 6 ezermilliárd dollárral csökkentené az állami bevételeket, amely egy évtized alatt a GDP 2,5%-át jelentené, amelyhez hasonló lépésre valóban csak Reagan 1981-es adócsökkentését követően került sor.

Clinton saját és vetélytársa **adópolitikai elképzelései kapcsán arra próbálta terelni a figyelmet, hogy míg saját programja nyomán nem emelkedne az államadósság, addig Trump javaslata 5 ezermilliárd dollárral növelné azt.** Clinton mindezt a Committee for a Responsible Federal Budget közelmúltban kiadott jelentésére¹⁹ alapozza, amely szerint Trump költségvetési javaslatai – mai formájukban – 2026-ra a GDP 105%-ára emelnék az államadósságot a jelenlegi politika folytatása melletti 86%-os szintről.

Az amerikai jegybankra térve Donald Trump **ismét elmondta, szerinte a Federal Reserve szándékosan tartja alacsony szinten a jegybanki alapkamatot**, hogy ezzel Obama elnök politikai céljait támogassa, amely felvetést Janet Yellen nyomatékosan visszautasított.

A **Csendes-óceáni Partnerség** (Trans-Pacific Partnership, TPP) elutasításában – kisebb szóváltás ellenére – összességében egyetértett egymással a két jelölt.

2. AZ ELSŐ NYILVÁNOS VITA ÉRTÉKELÉSE

A **legtöbb hírforrás egyetért abban, hogy a vita első része Trump számára sikerült jobban** és három nagyon fontos kérdésben (NAFTA, a közép-keleti államok helyzete és a Clintonnal kapcsolatos negatív közéleti tapasztalatok) felülkerekedett riválisán.

Nyilvános választási vitákon edzett trénerok és tanácsadók hangsúlyozzák, hogy a hasonló párharcok pályáját és hangnemét minden alkalommal az első percek határozzák meg, amelyek hangvételét többek között a valós idejű Twitter-bejegyzések formálják sebesen közhangulattá. Az első megszólalások tehát különösen nagy nyomás alatt tartják a jelölteket, és az efféle nyilvános vitákat pártolók meggyőződése szerint az első elhangzott gondolat válik a legmeghatározóbbá („*the primacy effect*”). Todd Graham, a Southern Illinois University elnöki vitákkal megszállottan foglalkozó munkatársa szerint a jelölteknek 45 percük van eljuttatni a nézőkhöz üzenetüket.²⁰ A vita első fele, de leginkább első harmada tehát a legmeghatározóbb, ezután ugyanis sokan csatornát váltanak, a riporterek pedig elkezdik fogalmazni cikkeiket.

Donald Trump azzal az egyértelmű stratégiával lépett pódiumra, hogy Hillary Clintont úgy festi le, mint a politikai élet tapasztalt résztvevőjét, akinek washingtoni bennfentesként elegendő ideje lett volna már megoldani az ország előtt tornyosuló problémákat. Abban a helyzetben, amikor a legtöbb elektor a jelenlegi pálya megtartása vagy a váltás között vacillál, Donald Trump a változással azonosította magát. Ezt az üzenetet – amely szakértők szerint Trump szemszögéből nézve egy roppant jó és megalapozott érv – hatásosan sikerült átadnia. A vita első 20 percében ötször hivatkozott arra az elmúlt 30 évre, amely adott volt Hillary Clintonnak a cselekvésre.²¹

Mindezek mellett Donald Trump számos további lehetőséget, így Clinton e-mail-botrányát és hozzá kapcsolódóan a cyber- és nemzetbiztonsági kérdések feszegetését, a Clinton Alapítvány körüli kétségeket vagy a Benghazi-ügyet kiaknázatlanul hagyott.²² Ugyanakkor hasonló mulasztásokat rónak fel a moderátornak, Lester Holtnak is, aki mindössze egy rövid kérdést intézett Clintonhoz az e-mail-

19 <http://crfb.org/papers/promises-and-price-tags-preliminary-update>

20 <http://www.politico.com/story/2016/09/hillary-clinton-donald-trump-debate-228640>

21 <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/09/27/donald-trump-had-a-great-weapon-against-hillary-clinton-so-why-did-he-stop-using-it/>

22 <http://www.politico.com/story/2016/09/swing-state-republicans-dump-on-trump-228815>

botrányról, anélkül, hogy akár említést is tett volna a hozzá kapcsolódó FBI-nyomozásról, és elsiklott a Clinton-család alapítványi ügyei felett is. A sportszerűség azt diktálta volna, hogy Holt nagyobb nyomást helyezzen Clintonra, már csak azért is, mert Trump esetében két égető kérdést is felvetett: személyi jövedelemadó bevallásával valamint az Obama elnök születési helyét firtató korábbi kirohanásaival kapcsolatban.²³

New York City egykori polgármestere, **Rudy Giuliani a vita után Donald Trumppal való egyetértésének adott hangot** bűnüldözési kérdésekben, valamint a jelölt védelmére kelt, akit nőkre tett megjegyzései miatt Hillary Clinton erősen támadott. Giuliani szerint az, hogy a Demokrata Párt elnökjelöltje 1998-ban kiállt férje, az egykori elnök Bill Clinton mellett a Monica Lewinsky-botrány során nem bizonyít mást, csak azt, hogy túl ostoba ahhoz, hogy elnök váljon belőle. Giuliani hozzátette, az Amerikai Egyesült Államok egykori elnöke akkori magatartásával szégyent hozott az országra, és felesége nemcsak hogy mellé állt, de a gyakornokként a Fehér Házban dolgozó Monica Lewinsky-t is támadta.²⁴

A vitát megelőzően sokan gondolták úgy, hogy Hillary Clinton gyengédebb oldalát mutatja majd. Bár a két jelölt közül egyértelműen ő volt felkészültebb – amelyet expressis verbis vállalt is, kiegészítve azzal, hogy nem csak a vitára, de az elnökségre is felkészült – ezt sokan azonban ellenségesnek, gépiesnek és időnként álszentnek vélték.²⁵

3. AZ ELSŐ NYILVÁNOS VITA HATÁSA

Az első nyilvános vita legkézzelfoghatóbb **hatása a kampányhoz való anyagi hozzájárulások emelkedésében mutatkozott meg.** Donald Trump javára a televíziós közvetítést követő 24 órában 18 millió dollárt ajánlottak fel.²⁶ Ez egyetlen nap alatt a 25%-a annak, amennyit az elmúlt hónapban összesen gyűjtött, és ha képes tartani ezt az ütemet, akkor anyagi források terén is felzárkózhat demokrata riválisához, aki csak augusztusban 143 millió dollárt gyűjtött össze.²⁷

Emellett **élénkülő aktivitást** lehetett megfigyelni **a közösségi médiában:** a Facebook keddi közleménye szerint 18,6 millió felhasználótól összesen 73,8 millió bejegyzés, megosztás vagy „like” érkezett az oldalra a nyilvános televíziós vita alatt. Ötből négyen (79%) Donald Trumpról beszéltek, míg Hillary Clintont csak minden ötödik bejegyzés (21%) említette. A Twitter valaha volt legnépszerűbb témája volt a hétfői esti vita, ezen belül pedig legtöbben Trump temperamentumban mutatott fölényével foglalkoztak. **Csaknem kétszer annyi bejegyzés született Donald Trumpról (62%), mint ahány Hillary Clintonról (38%).**²⁸

Kihívás a közvélemény-kutatások által mért adatok tükrében keresni az est győztesét. A **CNN és az ORC közös felmérése valamint a VoteVets Action Fund által szponzorált Public Policy Polling is** Hillary Clintont hozta ki győztesként. Egészen más képet festenek azonban az legfontosabb internetes hírportálok által elvégzett **online közvélemény-kutatások, amelyek döntő többségében Trump diadalát mutatták.**

23 <http://nypost.com/2016/09/27/trump-deserves-to-be-taken-seriously-after-surviving-round-one/>

24 <http://www.politico.com/story/2016/09/giuliani-clinton-too-stupid-228789>

25 https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/sep/27/presidential-debate-reaction-hillary-clinton-donald-trump?CMP=fb_gu

26 <http://nypost.com/2016/09/28/trump-campaign-raked-in-18m-after-debate/>

27 <http://fortune.com/2016/09/28/donald-trump-debate-fundraising/>

28 <http://www.usatoday.com/story/news/politics/onpolitics/2016/09/27/trumps-winning-temperament-won-facebook-twitter/91157680/>

Hivatalos Twitter-oldalán mindkét jelölt magát nevezi az első nyilvános televíziós vita győztesének, amit mindketten alá is támasztanak: Donald Trump többek között a Time, a CNBC, a Fortune és a FOX 5 internetes szavazásaira hivatkozik²⁹; míg Hillary Clinton a CNN és az ORC közös felmérésére³⁰. Legnagyobb különbség a két jelölt által hivatkozott kutatások típusában mutatkozik. Addig ugyanis, amíg Donald Trump tudományos alapot nélkülöző online szavazások eredményére alapoz, amelyek kapcsán nem ellenőrizhető, hogy a felmérésben résztvevők milyen mértékben reprezentálják az amerikai választókat, addig Hillary Clinton statisztikailag ellenőrzött, így kevésbé torz eredményt mutató kutatásokat citál. (A CNN/ORC felmérésben résztvevők között ugyanakkor elismerten felül-reprezentáltak a demokrata szavazók.)

A nyilvános vita abszolút hatását mérni lehetetlen. Szakértők ráadásul úgy gondolják, hogy az ilyen jellegű megmérettetések kis befolyással bírnak a választók döntésére, ugyanakkor elismerik, hogy szoros választás esetében meghatározóak lehetnek.³¹

A CNN és az ORC közös, közvetlenül a vitát követően közzétett felmérése alapján a válaszadók 62% szerint Clinton nyerte a megmérettetést és csupán 27% szerint Trump.³² Az eredménytől nem vonatkoztatható el a tény, hogy az 521 megkérdezett körében többségben voltak a regisztrált demokrata választók (41%), és még a függetlenek (33%) is többen, mint a republikánusok (26%).³³ A 2012-es kampány során Barack Obama elnök ugyanilyen fölényrel győzedelmeskedett Mitt Romney felett.

A bizonytalan választókat Clinton győzte meg inkább: 57%-uk benne látja a lehetséges elnököt, míg Trumpról csak 35% gondolja ugyanezt. 56%-uk szerint Clinton lenne az erősebb vezető, míg 39%-uk szerint Trump. **A két jelölt közötti különbség kisebbnek mutatkozik akkor, amikor arról kérdezték a válaszadókat, hogy melyik jelöltet tartják őszintébbnek és hitelesebbnek.** Ez a válaszadók 53%-a szerint Clinton és 40% szerint Trump. A republikánus elnökjelölt 56% - 33% arányban kerekedett demokrata riválisa fölé akkor, amikor arról volt szó, hogy ki támadott többször ellenfelére. Habár a válaszadók közel fele (47%) nyilatkozott úgy, hogy a vita nincs befolyással novemberi döntésére, azok többségét viszont, akik úgy vélik, hogy a vitát is figyelembe veszik döntésük során, inkább Clinton irányába befolyásolta a vita (34%) és csak kisebb hányadukat billentette Trump felé (18%). A válaszadók többsége szerint (62% - 35% arányban) Clinton jobban kezelné a külpolitikai ügyeket riválisánál és szintén többen vélik úgy (54% - 43% arányban), hogy ő a megfelelőbb jelölt a terrorizmus kezelésére. Gazdasági ügyekben azonban már jóval kisebb a különbség, de a válaszadók többsége (51% - 41% arányban) e kérdésben is Clintont favorizálja.

A vita nézőinek többségében kétely ébredt Donald Trump elnöki kompetenciái felől. Összességében a válaszadók 55%-a véli úgy, hogy nem rendelkezik a tisztség betöltéséhez szükséges képességekkel és csak 43%-uk gondolja ennek ellenkezőjét. Ugyanez az eredmény mutatkozik a politikailag független szavazók körében is, ám ott a két tábor közötti különbség alig mérhető (50% - 49%).³⁴

29 https://twitter.com/realDonaldTrump/status/780796008854876160/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw

30 https://twitter.com/HillaryClinton/status/780613300086276096/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw

31 <http://www.vox.com/policy-and-politics/2016/9/27/13072668/debate-trump-clinton-polls>

32 <http://edition.cnn.com/2016/09/27/politics/hillary-clinton-donald-trump-debate-poll/index.html>

33 <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/09/27/poll.pdf>

34 <http://edition.cnn.com/2016/09/27/politics/hillary-clinton-donald-trump-debate-poll/index.html>

A válaszadók többsége inkább hajlamos Trump Clintonnal szembeni támadásait tisztességtelennek minősíteni, mint fordítva. E körben többségében a férfiak ítélik a republikánus jelölt viselkedését fairnek, míg Clinton kirohanásait a férfiak és nők közel egyenlő mértékben ítélték tisztességesnek.

Többen is foglalkoztak a **vita gyerekekre és fiatalokra, leginkább a „millennials” korosztályra gyakorolt hatásaival**. A vita napján az eseménynek otthont adó Long Island-i Hofstra University kampuszán megkérdezett **diákok többsége konkrétumokat várt a jelöltektől** olyan témákban, mint a külpolitika, a rendőri brutalitás, a nemi egyenlőség és a női jogok, a diákhitel, a bevándorlás politika és a jövőjük szempontjából legfontosabb adó és foglalkoztatási kérdések. Érdekes tény, hogy a „millennials” kifejezés egyszer sem hangzott el az este folyamán és a „fiatalok” is mindössze egyszer. A vita ugyan egy sor, jövőjük szempontjából kulcsfontosságú kérdést érintett (munkanélküliség, adópolitika, diákhitel, rasszizmus, cyberbiztonság), mégsem állt elő egyik jelölt sem egyértelműen nekik címzett üzenettel. Pedig ez a korosztály az, amelyik az amerikai politikai élet egyre fontosabb szavazóbázisává válik, amin - ha a jelöltek nem ismerik fel rövid időn belül -, győzelmük is múlhat.³⁵

A kisebbek számára szembeötlő volt Trump erőszakossága, és az, ahogyan többször félbeszakította Clintont, de szemrehányást tettek közzé nem tett adóbevallása miatt is, ami szerintük arra utal, hogy a republikánus jelöltnek takargatnivalója van.³⁶

35 <http://www.detroitnews.com/story/opinion/2016/09/27/clinton-trump-debate-millennials/91205524/>

36 http://www.huffingtonpost.com/entry/kids-react-to-presidential-debate-give-us-all-hope-for-the-future_us_57ea96d0e4b024a52d2abcf5?